

پیک مام

ویژه‌ی راه دور، آبان ۱۴۰۰، شماره‌ی ۱۴۳

درباره‌ی پیک مام ویژه‌ی راه دور

موسسه مادران امروز (مام) به منظور اطلاع‌رسانی به گروه‌های بهره‌گیر از راه دور، ارتباط گروه‌ها با یکدیگر، تبادل تجربه، خردار شدن از نظرها و پیشنهادهای و رفع اشکال‌ها و ابهام‌های موجود در طول کار گروه‌های بهره‌گیر از راه دور، پیک مام ویژه‌ی راه دور را تهیه کرده است. از سال ۱۳۹۸ پیک مام ویژه‌ی راه دور مسئولیت اطلاع‌رسانی داخلی مؤسسه را نیز بر عهده گرفته است. جمع‌بندی کل فعالیت‌های مؤسسه در پایان هر سال در «پیوست پیک مام» به علاقه‌مندان ارائه می‌شود.

فهرست مطالب

۳	گزارش‌های کتابخوانی
۴	مناسبت‌ها: در سوگ مه‌لقا ملاح
۵	مناسبت‌ها: به یاد استاد توران میرهادی
۷	مناسبت‌ها: هفته کتاب و کتابخوانی
۱۰	خواندنی‌ها: نقش بازی‌های کودکان در رشد آن‌ها
۱۵	پاسخ به پرسش‌های گروه‌های کتابخوانی
۱۶	ما و محیط زیست
۱۸	معرفی کتاب بزرگسال
۱۹	معرفی کتاب کودک و نوجوان

همکاران این شماره: مرضیه شاه‌کرمی، بهار عابدینی،
شیدا اکبری

نشانی مؤسسه مادران امروز (مام):
خیابان ولیعصر، ابتدای خیابان شهید مطهری، خیابان
سربداران، نبش جهانسوز، شماره‌ی ۳۷، واحد یکم (زیر
همکف)، کد پستی: ۱۵۹۵۸۳۳۱۱۱
تلفن و دورنگار: ۰۲۱-۸۸۸۹۰۳۴۵، ۰۲۱-۸۸۹۰۱۴۳۶
۰۲۱-۸۸۷۲۸۳۱۷

سایت: www.madaraneemrooz.com
پست الکترونیکی: info@madaraneemrooz.com
کانال اطلاع‌رسانی: <https://telegram.me/madaraneemrooz1>
صفحه‌ی اینستاگرام: [@madaran_e_emrooz](https://www.instagram.com/madaran_e_emrooz)

گزارش های کتابخوانی گروه های راه دور

از ۱۴۰۰/۷/۲۰ تا ۱۴۰۰/۸/۲۰

گروه: مانا هماهنگ کننده: بهار عابدینی تهران	گروه: زیتون هماهنگ کننده: آسیه شریعتی قائمشهر	گروه: دوستان هماهنگ کننده: زهرا محسنی تهران
گروه: مادر و کتاب هماهنگ کننده: فرزانه منفرد تهران	گروه: کودکان صلح هماهنگ کننده: فرزانه کمالزاده کرج	گروه: نوجوان من هماهنگ کننده: منیژه چهره نگار تهران
گروه: بانوان پویا هماهنگ کننده: منیژه چهره نگار تهران	گروه: بوعلی ۲ هماهنگ کننده: آسیه شریعتی قائمشهر	گروه: اندیشه سبز هماهنگ کننده: فرزانه منفرد تهران
گروه: اندیشه هماهنگ کننده: افسانه قیدی تهران	گروه: سپنتا ۲ هماهنگ کننده: فرحناز قربانی تهران	

جشن پایان خواندن کتاب مثبت/اندیشی با
شرکت تعدادی از اعضای گروه کتابخوانی مانا
در تهران

مناسبت‌ها

در سوگ بانو مه‌لقا ملاح

خانم دکتر مه‌لقا ملاح در رشته‌ی فلسفه و علوم اجتماعی و کتابداری در ایران و فرانسه، تحصیل کردند و پس از بازگشت به ایران در کتاب‌خانه دانشگاه تهران مشغول به کار شدند. ایشان پس از مدتی به ریاست کتابخانه‌ی موسسه‌ی تحقیقات روان‌شناسی برگزیده شدند.

مه‌لقا ملاح پس از بازنشستگی تمام وقت خود را در راه مبارزه برای جلوگیری از آلودگی محیط زیست گذاشتند. دکتر مه‌لقا ملاح در سال ۱۳۷۳ با مشارکت همسرش و چند تن از علاقه‌مندان به محیط زیست، جمعیت زنان مبارزه با آلودگی محیط زیست را بنیان گذاشت.

مه‌لقا ملاح دو دهه‌ی اخیر عمرش را صرف آموزش زنان خانه‌دار و معلمان مدارس برای آشنایی با محیط زیست و ضرورت حفظ آن کرد. خانم مه‌لقا ملاح از ابتدای تاسیس موسسه مادران امروز، از مشاوران عالی موسسه (در حوزه‌ی محیط زیست و خانواده) بودند. از ایشان مقالات متعددی درباره‌ی آلودگی محیط زیست و شیوه‌های مبارزه با آن در نشریات گوناگون منتشر شده‌است. مه‌لقا ملاح مدیر مسئول و سردبیر فصل‌نامه‌ی فریاد زمین نیز بودند.

یادشان گرامی!

مناسبت‌ها

به یاد استاد توران میرهادی

یادداشت سمیه سیدیان/خبرگزاری کتاب ایران

از توران میرهادی به‌عنوان مادر ادبیات کودک و نوجوان ایران یاد می‌شود. اما چه اتفاقی افتاد که این عنوان به توران خانم رسید؟ توران میرهادی، نقش مهمی در هویت بخشیدن به ادبیات کودکان داشت. در آثاری که از وی به جا مانده، به اهمیت نوشتن برای کودکان و استقلال ادبیات کودک با سایر کتاب‌های آموزشی اشاره شده است. تأثیر توران میرهادی را می‌توان از دهه چهل شمسی به بعد در تعلیم و تربیت کودکان و نوجوانان دید.

سال‌ها قبل زیربنای اصلی آموزش مدارس ابتدایی و متوسطه در سطح کشور، در حال رشد و توسعه سریع بر مبنای آموزه‌های جهانی بود، اما این پیشرفت سریع، بدون تکیه بر آثار فرهنگی و نکات روان‌شناختی می‌توانست آثار عکس داشته باشد. توران میرهادی، از شخصیت‌های تأثیرگذاری بود که همیشه در زمینه آموزش نگرانی‌های خاص خود را داشت. شیوه‌های آموزش و پرورش او متفاوت از دیگران بود، که این امر نشأت گرفته از نوع نگاه ویژه او بود. توران میرهادی، برای رفع و رجوع این قبیل مشکلات، سعی کرد تا در زمینه تعلیم و تربیت پیشرو باشد. او کارش را با نهادهای آموزشی شروع کرد. وی نسبت به سیستم آموزشی آن دوره منتقد بود؛ از نظر او کودکان و نوجوانی که در آن سیستم آموزشی تربیت شده‌اند، مثل یک سیستم یکپارچه و شبیه به هم عمل می‌کنند؛ چرا که یک دسته مطالب آموزشی را با اندک تغییراتی در گذر زمان فراگرفته‌اند.

او با این تردیدها دست به گریبان بود و از طرفی دغدغه ذهنی مسأله آموزش، او را رها نمی‌کرد. او با مشغولیات با جبار باغچه‌بان آشنا شد و هم‌زمان با محمداقرا هوشیار، که بنیانگذار رشته علوم تربیتی در ایران بود.

ورود این دو به زندگی توران خانم، در این مقطع زمانی، تأثیرات مهمی بر شیوه تفکر او داشت. او در فرانسه، آثاری از روان‌شناسان تربیتی را مطالعه کرد؛ همچنان مخالف موارد انضباطی سخت در مدارس بود. او در این دوره آموزشی خودش را برای ایده‌هایی که برای آینده در سر داشت، محک زد.

همچنان که راهش روشن‌تر می‌شد، به تدریج سواد عمومی مردم در ایران بالا رفت، اما نکته مهم این بود که به غیر از مطالب و کتاب‌های درسی، خواندنی دیگری در دسترس بچه‌ها نبود. توران میرهادی به دنبال خوراک ذهنی مناسبی برای کودکان و نوجوانان بود. آن دوره زمانی، ادبیات کودک سرفصل جدیدی در ادبیات غرب به حساب می‌آمد. توران خانم با همکاری‌اش که در زمینه کودک و آموزش نوین برای کودکان فعالیت می‌کردند پس از برگزاری نمایشگاه‌های متفاوت، به این نتیجه رسیدند که جای آثار مناسب برای کودکان خالی است و باید شورایی تشکیل شود تا ادبیات کودک را غنای تازه‌ای ببخشد. شورای کتاب کودک از سال ۴۱ کارش را شروع کرد. فعالیت این شورا بر انتشار آثار مناسب برای کودکان و محتوای کاربردی متمرکز شد. به مرور و با گسترش فعالیت‌ها و نیاز جامعه، واحد ادبیات کودک برای واحدهای دانشگاهی تعریف شد. دغدغه آموزش توران میرهادی را رها نکرد، تا جایی که همراه شورا با آموزش و پرورش، جهت گردآوری کتاب‌های درسی همکاری کرد.

تلاش‌ها و فعالیت‌های توران میرهادی چه در حوزه ادبیات کودک و چه در زمینه مدیریت مدرسه فرهاد، باعث شد تا وی را یکی از پیشگامان تحول نظام آموزشی ایران بدانند. او سعی داشت تا فرهنگ غنی کشور را ارتقاء ببخشد؛ به گونه‌ای که همواره این عشق و دوستی در دل بچه‌ها و رشد و توانایی آن‌هاست که می‌تواند آن‌ها را به انسانی برتر تبدیل کند. از نگاه توران خانم، فرایند آموزش و پرورش، فرایندی پویاست و مدام در حال تغییر شکل. او همواره سعی در شناسایی استعدادها و توان بچه‌ها و رشد آن‌ها در مسیر شکوفایی بود. به اعتقاد وی، موفقیت حاصل سه مفهوم عمیق همدلی، همفکری و همکاری بود. تعلیم و تربیت انسانی را در وجوه یکسان نمی‌پسندید، چرا که اعتقاد داشت حتا انسان‌های فرهیخته هم درگیر اسارت‌های فکری می‌شوند. معتقد بود که برای این که جوامع بتوانند کودکان را از جنگ و ناملایمات انسانی دور نگه دارند، باید دقیق دیدن و خردمندانه اندیشیدن، را به عنوان بخشی از فرهنگ صلح تجربه کرد.

از بزرگ‌ترین دستاوردهای توران میرهادی، برای کودکان و نوجوانان، مسئولیت طرح فرهنگنامه کودکان و نوجوانان، اولین کتاب مرجع ایرانی برای کودکان و نوجوانان است. یادگاری بزرگ از مادر ادبیات کودک ایران.

مناسبت‌ها

هفته‌ی کتاب و کتاب‌خوانی

یادداشتی از مرضیه شاه کرمی - کارشناس موسسه مادران امروز

کتاب‌خوانی یکی از عمیق‌ترین تجربه‌های کودکان است و به شکل گرفتن و گسترش دنیای ذهنی و روانی آن‌ها کمک می‌کند. همچنین ابزاری است برای شناخت، درک، پذیرش، تعامل و گفت‌وگو. علاوه بر این‌ها کتاب‌خوانی کارکردهای دیگری هم دارد. خواندن سبب ارتباط عاطفی عمیق‌تر بین والدین و بچه‌ها می‌شود. همچنین بستری برای گفت‌وگو درباره‌ی موضوع‌ها و مسائل مهم زندگی فراهم می‌کند. این گفت‌وگوها به والدین کمک می‌کند با خواسته‌ها، نیازها، تمایلات، نگرانی‌ها و ترس‌های فرزندان‌شان پیش‌تر آشنا شوند و شناخت بهتری از آن‌ها داشته باشند.

پس با انتخاب کتاب‌هایی که موضوع‌های چالش‌برانگیز دارند و فرصت بحث و گفت‌وگو را فراهم می‌کنند یا کتاب‌هایی که قصه‌ای ساده دارند اما لایه‌های عمیق آن‌ها فرصت تفکر و پرسش و اظهار نظر به وجود می‌آورد، فضایی مناسب برای رشد چندجانبه‌ی فرزندان مهیا کنید و همراه او از کارکردهای مختلف خواندن بهره‌مند شوید و مهم‌تر از همه لذت ببرید.

هفته‌ی کتاب از منظری دیگر

فرهاد قنبری - کانال سخنرانی‌ها

کتاب در ایران از وضعیت مناسبی برخوردار نیست. هنوز بسیاری از خانواده‌ها و حتی دانشجویان پرداخت پول برای خرید کتاب را هزینه‌ای غیر ضرور و اضافی تلقی می‌کنند. امروزه به ندرت کتاب فروشی را می‌توان یافت که از شرایط حاکم بر بازار کتاب رضایت داشته باشد. بسیاری از فعالین این حوزه به خاطر علاقه‌ی شخصی حاضر به بستن کتاب فروشی‌ها و تغییر کاربری آن‌ها به فست فود و بوتیک و... نیستند.

در حالی که بهترین ساختمان‌ها و گران‌ترین فروشگاه‌های شهرهای مان را بانک‌ها و متجمع‌های تجاری به خود اختصاص داده‌اند، اغلب کتاب‌ها و کتاب فروشی‌ها بدون داشتن اندک مکان ثابتی برای فروش در کنار خیابان‌ها و مکان‌های پر رفت و آمد بساط کتاب فروشی خود را پهن می‌کنند.

اغلب مترجمان متون ادبی، هنری و فلسفی دل خوشی از بازار کتاب ندارند و صرفاً از روی تعهد اجتماعی و علاقه قلبی است که هنوز به این کار سخت و طاقت فرسا مبادرت می‌ورزند و به اصطلاح صورت خود را با سیلی سرخ نگه می‌دارند.

خرید و خواندن هر کتابی مفید نیست و چه بسا این‌که اتلاف وقت هم به شمار برود. این روزها اگر به ویتترین بسیاری از انتشاراتی‌ها بنگریم با برخی عناوین و نام‌هایی عجیبی مواجه می‌شویم که حرفه و زیست جهان آن‌ها با عالم نویسندگی فاصله بسیاری دارد. امروزه نام‌های دونالد ترامپ، آکس فرگوسن، گواردیولا و فلان سلبریتی سینمای کشور، بیش‌تر از نویسنده‌های توانا و صاحب‌نام بر روی ویتترین کتاب فروشی‌ها به چشم می‌خورد.

برخی از انتشاراتی‌ها نه با هدف خدمت به فرهنگ و ارتقاء سطح فکری جامعه بلکه با هدف کسب سود و درآمد بیشتر فعالیت می‌کنند و انتشاراتی خود را به بنگاه کسب درآمد و ثروت (مانند بنگاه خودرو یا ملک) تقلیل داده‌اند. اغلب این بنگاه‌ها هستند که با هدف تجارت و کسب سود بیشتر، لاطائلات فلان سلبریتی را به اسم شعر و دلنوشته‌های کودکانه برخی را به اسم رمان و پانویشت‌های فلان روزنامه آمریکایی را به اسم کتاب پر فروش به چاپ می‌رسانند و ضربه‌ی فرهنگی [شاید بیش‌تر از رادیو و تلویزیون] به جامعه وارد می‌کنند.

کتاب‌هایی با مضمون چگونه پولدار شویم بیش‌تر تبلیغ کلاه‌بردای و دروغ‌گویی است. اغلب خریداران و مطالعه‌کنندگان این کتاب‌ها شاید برای ساعتی با غرق شدن در رویا به حس موفقیت و پیروزی برسند اما بلافاصله پس از قدم گذاشتن دوباره به واقعیت زندگی و برخورد با حقیقت سخت و متصلب آن، متوجه می‌شوند که این کاغذ نوشته‌ها توهمات بیش‌نبوده و فقط میزانی از وقت و پول خود را هدر داده‌اند.

خواندنی‌ها

نقش بازی‌های کودکان در رشد آن‌ها

منبع: تارنمای نپینا

بازی سبب شکوفایی استعدادهای نهفته و بروز خلاقیت در کودکان می‌شود. بازی، در واقع، ماکت و بدل زندگی واقعی است در مقیاس کوچک برای دورانی که انسان، این اشرف مخلوقات هنوز طفل است. بازی مشق زندگی است با رویکرد شادمانی و بی خیالی. البته اگرچه شکست‌ها و ناکامی‌ها در بازی، همانند زندگی، بی‌شمار است و برای کودکان جدی اما سطحی و گذرا است. در واقع بازی هرگونه فعالیت جسمی یا ذهنی هدف‌دار است که به صورت فردی یا گروهی انجام می‌شود و سبب شادی و یا گاهی احساس شکست و نیز برآورده شدن نیازهای کودک و یا ناکامی او را فراهم می‌آورد. صفات بارز کودکان از طریق بازی، مشخص می‌شود. از جمله تمایل به فرمان دادن یا فرمان بردن، تهاجم یا تسلیم، اجتماعی یا منزوی بودن و همچنین احساسات دوستانه یا خصمانه، افسردگی و یا شادی. به تعبیری کودکان امیال و آرزوهای خود را از طریق بازی نشان می‌دهند. بازی سبب رشد عاطفی، اجتماعی، جسمانی و ذهنی کودک می‌شود.

بازی - چه بازی‌های پرتحرک و چه بازی‌های فکری - همیشه بهترین فعالیت طبیعی برای هر کودک بوده است. در جریان بازی، نیروهای روحی و جسمی کودک؛ یعنی دقت، حافظه، تخیل، نظم و ترتیب، چالاکی، مهارت، قدرت جسمانی و... رشد می‌یابند و علاوه بر این‌ها، بازی برای کودک، محرک و انگیزه‌ای می‌شود در جهت کسب تجارب اجتماعی. کودک به طور طبیعی با بازی خود را بیان می‌کند. کودک با بازی کردن، موقعیتی را به دست می‌آورد تا احساسات و مشکلات خود را عرضه کند. به عبارت دیگر ابراز وجود کند. یاد می‌گیرد که کمک کند و کمک بگیرد. لازم به یاد آوری است که لزوماً برای بازی مفید به وسایل گران‌قیمت نیازی نیست. پدران و مادران باید توجه داشته باشند که در مراحل مختلف بازی، روش‌های گوناگونی اتخاذ گردد و نیز همیشه به یاد داشته باشند که باید به کودک امکاناتی بدهند که آزادانه و مبتکرانه فعالیت کند تا استعدادهای نهفته‌اش به درستی شکوفا شوند. تنها در این صورت است که بازی می‌تواند باعث انگیزش، نشاط، فعالیت، ابتکار و خلاقیت در کودکان شود.

اگرچه بازی در ابعاد مختلف روحی و جسمی سبب رشد کودکان می‌شود، اما بسیاری از والدین و حتی مربیان توجه کافی به نقش تعیین‌کننده‌ی بازی ندارند و در موقع لزوم، با کودکان همراهی نمی‌کنند. در ادامه به اختصار به برخی از تأثیرات مثبت بازی بر رشد کودک اشاره می‌کنیم:

رشد عاطفی

بازی در رشد عاطفی کودک نقش مثبتی ایفا می‌کند و نیاز به تعامل، یادگیری، برتری جویی و بروز احساسات و عواطف، ترس و تردیدها و برون‌گری را در کودک ارتقاء می‌دهد.

رشد اجتماعی

بازی رشد اجتماعی کودکان را تسریع می‌کند و سبب شکوفایی استعدادهای نهفته و بروز خلاقیت، همکاری، همدلی و مشارکت و ارتباط کودک با محیط بیرون، می‌شود. همچنین بازی سبب همانندسازی با بزرگ‌ترها شده و کمک می‌کند که کودک شکست و پیروزی را در حد خود به‌طور واقعی تجربه کند. بازی به دلیل تحرک در برخی از اشکال خود در رشد جسمی کودک موثر بوده و باعث هماهنگی دستگاه‌ها و اعضای بدن و تقویت حواس کودک و توانمندی فکری و بدنی او می‌شود.

رشد ذهنی

بازی تفکر، دوران‌دیشی و رفتار هوشمندانه را تقویت می‌کند و نقش آن در رشد ذهنی کودک انکارناپذیر است. امروزه یادگیری بهتر زبان و رشد هوشی و تفکر کودک از طریق بازی به اثبات رسیده است. آن‌چه که از بازی‌های فکری مخصوصاً کاربرد آن در فلسفه و کودک مورد نظر است، نقش بازی در رشد ذهنی کودک است که با استفاده از ابزارهای مورد نظر (اسباب‌بازی، داستان، فیلم، کارتون، عکس...) به ارتقاء رشد فکری او کمک می‌کند.

مراحل پیشرفت بازی در کودکان

با بررسی مراحل رشد کودک می‌توان متناسب با سن کودک بازی‌هایی برای آن‌ها طراحی کرد که با اجرای آن، کودکان از توانایی‌های مناسبی برخوردار شوند. بدیهی است که هر کودکی این مراحل را با توجه به ویژگی‌های ذهنی - جسمی خود طی می‌کند ولی رشد کافی به معنای کسب و تسلط بر مهارت‌ها و توانایی‌هایی است که کودک در بزرگسالی به آن‌ها احتیاج دارد و پیشرفت در آن به‌وسیله‌ی بازی صورت می‌گیرد که این مهارت‌ها را کودک در طی مراحل زندگی‌اش از بدو تولد تا سنین ابتدایی ورود به دبستان می‌گذراند.

بازی‌های کودکان در روند رشد و تکامل تغییر می‌کند. در واقع، بازی‌های او، از شکل جسمی و عاطفی خارج شده و از پشته‌اندیشه و خلاقیت برخوردار می‌شود. البته گفتنی است بازی‌های جسمی، زمینه‌ساز بازی‌های ذهنی در کودک هستند.

اثر بازی بر جسم کودکان

بازی‌هایی که با فعالیت توأم هستند برای تکامل و رشد عضلانی کودک و ورزش دادن قسمت‌های مختلف بدن، از اهمیت و ارزش زیادی برخوردارند. بازی‌های پرتحرک مانند توپ بازی، گرگم به هوا و همه بازی‌هایی که مجال نام بردن‌شان نیست هم انرژی اضافی کودک را تخلیه و هم عضلات و استخوان‌های او را تقویت می‌کند. انرژی اضافی اگر درست مصرف نشود و سرکوب و ذخیره شود او را ناآرام، عصبی و بدخلق می‌کند.

اثر بازی بر روان کودکان

صداقت و صراحت کودکان بی‌نظیر است. کودک از راه بازی فرصت می‌یابد که احساسات خود را هدف‌دار ابراز نماید. کودک می‌تواند احساساتی از قبیل ترس، رنجش، نگرانی، شادی و... آشکار کرده، خود را آن‌طور که دوست دارد در قالب شخصیت‌های دل‌خواه‌اش بیان نماید و رضایت و رنجش‌های درونی خود را نیز از بین ببرد.

اثر تربیتی بازی

همان‌طور که پیش از این گفتیم، بازی بدل زندگی است و ضمن بازی شخصیت واقعی کودکان شکل می‌گیرد و دگرگونی‌های قابل توجه در روحیات آن‌ها روی می‌دهد که همه‌ی این‌ها گذر به مرحله‌ی عالی‌تر رشد و پیشرفت را برای کودک تدارک می‌بیند و از این‌جا است که می‌شود با استفاده از امکانات تربیتی بازی، کودک را در مسیر صحیح انتخاب راه و روش زندگی قرار داد.

اثر اجتماعی بازی

کودک از طریق بازی می‌آموزد که چه‌طور با افراد بیگانه - یعنی غیر از خانواده - روابط اجتماعی برقرار کند و چه‌طور مشکلات و مسائل ناشی از این نوع روابط را حل کند و تطابق اجتماعی را فراگیرد.

جایگاه آموزشی بازی

امروزه حتی آموزش‌های درسی را از طریق بازی به کودکان می‌آموزند. به عبارتی، در کنار آموزش‌های مستقیم، کودک از طریق بازی با انواع مختلف اسباب‌بازی، موفق به آموزش و شناخت رنگ‌ها، شکل‌ها، اندازه‌ها، اجناس و اشیا و اهمیت آن‌ها می‌شود. بازی به کودک کمک می‌کند تا دنیایی را که در آن زندگی می‌کند بشناسد، بفهمد، لمس و حس و بالاخره کنترل کند و میان واقعیت و خیال تفاوت قائل شود.

تأثیر اخلاقی بازی

کودک در جریان بازی یاد می‌گیرد که چه چیز خوب است و چه چیز بد. کودک درمی‌یابد که اگر بخواهد در بازی یک فرد قابل قبول به حساب آید، باید صادق، امین، عادل، منضبط، حقیقت‌طلب و درست‌کار، مسلط به خود و ... باشد.

انواع بازی‌های مورد علاقه کودکان

الف: بازی‌های انفرادی دل‌خواه کودکان که نظم و قاعده خاصی ندارد: این نوع بازی‌ها، فی‌البداهه توسط خود کودک به‌طور ذهنی تنظیم و اجرا می‌شود. زمان بازی در اختیار کودک است. در این بازی‌ها کودک مطابق میل خود سرگرم می‌شود و به‌گاه خستگی بازی را رها می‌کند. در این بازی‌ها معمولاً کودک سعی می‌کند به صورت انفرادی و خود را به نوعی سرگرم نماید. مثلاً به جمع‌آوری اشیاء خاصی مانند صدف، سنگ، تمبر و ... می‌پردازد و آن‌ها را در یک مجموعه نگهداری می‌کند. او از این طریق می‌خواهد احساسات مالکیت جویانه و تعلق خاطر خود را نسبت به یک یا چند چیز، به صورت علنی جامه عمل بپوشاند.

ب: بازی‌های نمایشی و هیجان‌انگیز: این گونه بازی‌ها، با الگوبرداری از نقش بزرگ‌ترها و همانندسازی با آن‌ها به توانایی‌های کودک می‌افزاید تا از تنگناها و محدودیت‌هایی که دنیای واقعیت‌ها به او تحمیل می‌کند، بگریزد. این بازی‌ها کودک را قادر می‌سازد تا در عالم بازی به آرزوهای خود را جامه عمل بپوشاند و همچنین به او فرصت می‌دهد تا خود را از دام بدخلقی برهاند و بر موقعیت‌هایی که در زندگی واقعی او را آزار می‌دهند، فائق آید. بازی‌های نمایشی، فرهنگ جامعه کودک را منعکس می‌کند. پ: بازی‌های خیالی: این نوع بازی‌ها بیش‌تر با تخیل و تفکر کودکان ارتباط دارد. نقشی که کودک در حین بازی‌های خیالی خود، ایفا می‌کند برای او بسیار هیجان‌انگیزتر و جالب‌تر از زندگی واقعی می‌تواند جلوه کند. در این بازی‌ها شاید کودکان از کارتون‌ها و فیلم‌های کودکان الگوبرداری کنند.

ت: بازی‌های مبتکرانه و خلاقانه: نقش بزرگ‌ترها در سوق دادن بچه‌ها به تفکر خلاقانه در نقش‌همبازی بسیار تعیین‌کننده است. با کمی همکاری با کودک به او کمک می‌کنیم که به تخیلات خود شکل واقعی می‌بخشد و قدرت خلاق خویش را به سوی رشد و تکامل رهنمون سازد. در این نوع از بازی‌ها، کودک می‌تواند به وسیله خلاقیت‌های ذهنی خود از حداقل امکانات موجود دنیای بیرونی، حداکثر استفاده را ببرد. بازی‌های خلاقانه، می‌تواند شامل این موارد باشد: ابداع، ابتکار و اختراع، طراحی، نقاشی، مجسمه‌سازی، نواختن قطعات موسیقی یا آواز خواندن و ...

تنوع در بازی‌های کودکان

کودکان نیز مانند بزرگ‌ترها هر یک توان خاصی دارد - چه به لحاظ جسمی و چه به لحاظ روانی - در بازی‌های کودکان، خصیصه‌ای به نام تنوع، بسیار مشاهده می‌شود. کودکان زود دل می‌بندند و زود هم فراموش می‌کنند. این موضوع کاملاً بارز است که همه کودکان به یک روش و نوع، بازی نمی‌کنند. تنوع در بازی‌های کودکان می‌تواند ناشی از این علل باشد: تفاوت‌های فردی، میزان تندرستی و سلامتی، سطح رشد جسمی حرکتی، میزان بهره‌هوشی، نوع جنسیت، نوع محیطی که در آن پرورش یافته‌اند، وضعیت اجتماعی و اقتصادی عامل جغرافیایی، میزان اوقات فراغت و وضعیت وسایل و امکانات بازی.

وظایف والدین در مورد بازی کودکان

برای هر پدر و مادری و به طور کل برای هر فردی که به نوعی با کودکان سروکار دارد دانستن و رعایت نکاتی چند که در مورد بازی‌های کودکان است لازم و ضروری به نظر می‌آید.

- به بازی بچه‌ها اهمیت دهید. چرا که تمام زندگی کودک در بازی شکل واقعی به خود می‌پذیرد.
- توجه داشته باشند که تجارب زندگی کودک از طریق بازی صورت می‌گیرد.
- کودک از طریق بازی مهارت‌های شخصی، اجتماعی، اقتصادی و ... را کسب و تجربه می‌کند.
- بازی برای کودک به منزله‌ی کار محسوب می‌شود و کار برای او به منزله بازی.
- بازی در کودکان سبب رشد و تحول می‌شود.
- کودکان از طریق بازی، خلاقیت‌های خویش را شکوفا می‌کنند.
- بازی عاملی مهم و مؤثر در رشد و شکوفایی استعداد‌های کودک به شمار می‌رود.
- بازی در تربیت احساسات کودک تأثیر بسزایی دارد.
- بازی به کودکان امکان می‌دهد که نسبت به افراد محیط جهان و طبیعت پیرامون خود شناخت کافی پیدا کنند.
- بازی منبع غنی آموزشی برای کودک به حساب می‌آید.

پاسخ به پرسش‌های گروه‌های کتابخوانی

کتاب مورد مطالعه: انضباط در خانواده

پرسش:

هنگام بازی فرزندم در پارک پدرش به دلیل یک کار اشتباه از او عصبانی شد. ضمن یادآوری کار اشتباهی که انجام داده بود، دخترم را در آغوش گرفتم و دلجویی کردم. آیا این کار من درست بود یا نه؟

پاسخ:

پیش از هر چیز باید دلیل عصبانیت مشخص شود و اگر موجه بود چرایی آن با آرامش به فرزندتان توضیح داده شود. دوست داشتن بدون قید و شرط به ما می‌گوید ما آن‌ها را دوست داریم ولی کارهای اشتباه را دوست نداریم. به همین دلیل باید دلیل اشتباه بودن و بعد عصبانی شدن را بدانند تا تکرار نکنند و خودش فکر کند و بداند چرا کاری را نباید انجام دهد. حواس مان باشد همه‌ی کارها را به کودکان دیکته نکنیم و فرصت دیدن و تجربه کردن را به آن‌ها بدهیم.

ما و محیط زیست

فرازهایی از گفت‌وگو با حمید ابادری

نویسنده‌ی رمان نوجوان انجمن یوزهای شریف

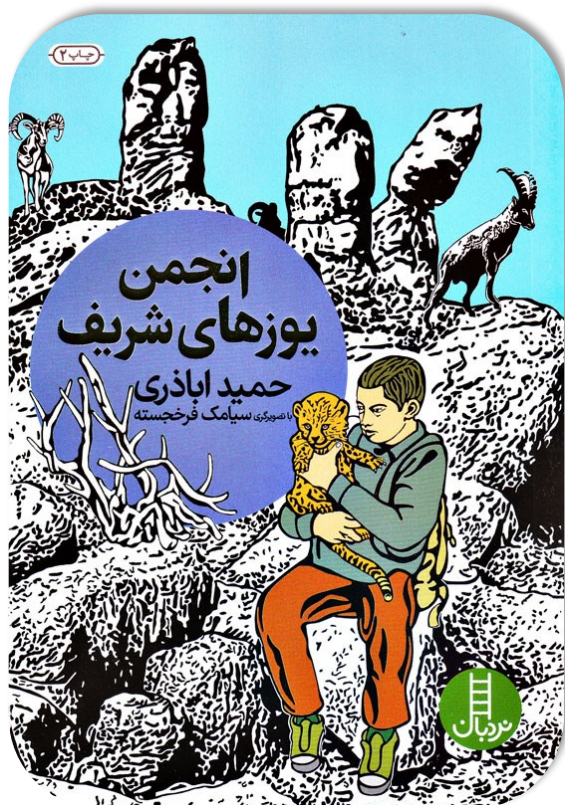
برگرفته از فصلنامه رسم صلح (نشریه شورای گسترش فرهنگ صلح برای کودکان)

آقای ابادری در پاسخ به سوال جایگاه ادبیات در ایجاد اخلاق زیست محیطی ابراز داشتند:

به نظر من ادبیات در ترویج اخلاق در معنای عامش جایگاه بسیار والایی دارد. ما اگر خوب و بد را امری ذاتی بدانیم باز با یک چالش روبرو هستیم و آن تشخیص خوبی یا بدی است. آن چیزی که از نظر من خوب است ممکن است در جغرافیا و حتی در زمان و تفکر دیگری همان ارزش یا درجه را نداشته باشد و حتی کاملاً برعکس و بد باشد. به نظر یکی از راه‌های حل این چالش پذیرش دیگری است و پذیرفتن دیگری از نتایج ادبیات و مانوس بودن با آن است؛ چراکه در ادبیات و در نگاه دقیق‌تر رمان و داستان به عنوان رسان‌های که نگاه و بیان‌گرینشی و محدود به دنیای ویژه و خاص شخصیت یا شخصیت‌ها و راوی دارد؛ مخاطب علاوه بر آشنایی با دنیای ذهنی قهرمان‌ قصه از طریق زیبایی‌شناختی حتی با او همذات‌پنداری می‌کند و همراه می‌شود؛ هر چند از جغرافیا و زمان و ایدئولوژی متضادی باشد. این‌ها از نظر اخلاق در معنای عام و همچنین ادبیات در نگاه کلی است. اما اگر بخواهیم خاص‌تر نگاه کنیم به نظرم همین که ما به وضعیتی رسیدیم که حرف از احترام و توجه به محیط زیست آن‌قدر زیاد و فراگیر شده یعنی، ما در روابطمان با محیط زیست دچار بی‌اخلاقی شده‌ایم.

ما از اخلاق به دور بوده‌ایم که خود را برتر از تمام موجودات روی زمین می‌دانیم و وجود و نیستی‌شان را هم در اختیار خودمان قلمداد می‌کنیم. این‌که ما اگر در خانه‌مان حیوان خانگی نگه داریم و یادش دهیم پشت همان میزی بنشیند که ما شام می‌خوریم و با قلاده‌ی آن را دنبال خودمان به این طرف و آن طرف بکشیم یعنی به فکر محیط زیست هستیم؟ یا این‌که چند گلدان را زیر نور مصنوعی و با کود شیمیایی سبز نگه داریم، به فکر محیط زیست هستیم؟ این جاست که ادبیات می‌تواند به ما تشر بزند که راه‌مان درست نیست. ما برتر نیستیم. وقتی قصه‌ای می‌خوانیم که شخصیت یا موضوع اصلی‌اش حیوان است دنیا را از نگاه او می‌بینیم. ادبیات و هنر فقط کارش این نیست که پیام‌های گل درشت و مستقیم بدهد و دائماً تکرار کند که مراقب فلان حیوان باشید یا روی زمین آشغال نریزید. همین‌که در یک اثر به عنوان یک پیام فرعی مخاطب را به فکر وا دارد که فلان رفتارش چه تاثیری بر محیط زیست و در نهایت زندگی خودش و آیندگانش می‌گذارد به نظرم در ادای رسالت‌اش موفق بوده است.

مخاطب کودک و نوجوان هم، یعنی آینده‌ی زمین. یعنی این‌که حداقل می‌توان با آگاهی و توجه دادن به کسانی که در آینده سرنوشت زمین را به دست می‌گیرند امیدوار بود که معمارهای ما در ساختمان‌هایی که می‌سازند حواس‌شان به استفاده‌ی بهینه از مصرف انرژی باشد و سرمایه‌گذارهای ما به خاطر یک بنای دوپست متری چند هزار متر باغ را خشک نمی‌کنند و راه‌سازهای ما از دل جنگل و کوه و محل زندگی آخرین بازماندگان یک گونه‌ی جانوری، جاده‌ای عریض و پر از پمپ بنزین و مغازه و هتل و ... نخواهند ساخت.

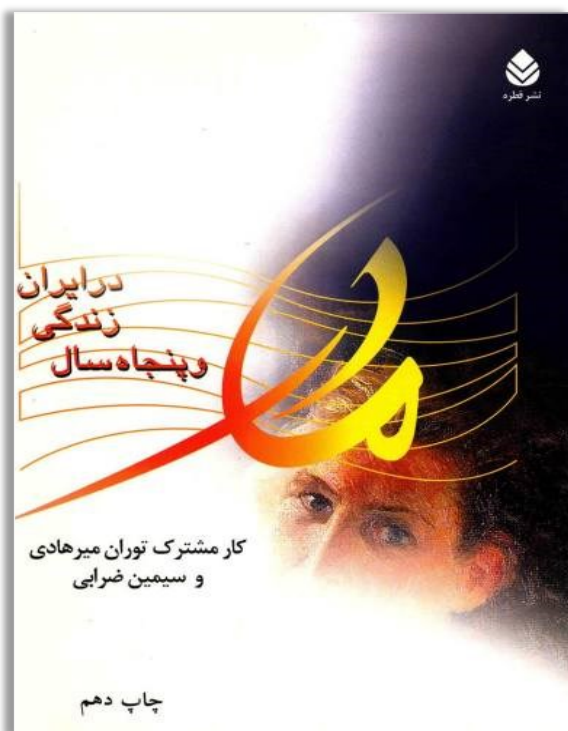
برای خواندن کامل این مصاحبه و مطالب

دیگر می‌توانید نشریه‌ی

رسم صالح

را مطالعه کنید.

معرفی کتاب

این کتاب خاطرات خانم توران میرهادی است. در این کتاب خاطرات که به صورت گفت‌وگو تنظیم شده است از وجوه مختلف شخصیت و توانایی‌ها و پشتکار مادر خانم میرهادی در مقابله با سختی‌ها و اهتمام او به رشد و تربیت فرزندان و نوه‌هایش، با هدف انتقال تجربیات تربیتی نسل گذشته به نسل نوبازگو می‌شود. در عین حال این خاطرات تصویری از شیوه‌ی زندگی مردم طبقه‌های متوسط و تحصیل‌کرده‌ی ایران در نیمه‌ی اول قرن حاضر است. خاطرات در هفده فصل تدوین شده و هر فصل به خاطرات دورانی مشخص یا موضوع خاصی از شیوه زندگی و تربیتی مادر می‌پردازد.

خاطرات از آلمان، در سال‌های پایانی جنگ جهانی اول، که پدر مشغول تحصیل بوده، آغاز می‌شود، سپس از مسافرت پدر و مادر به ایران و مسافرت‌های بعدی آن‌ها به آلمان و بازگشت مجدد به ایران و اقامت و زندگی در ایران سخن می‌رود. فصل‌های بعدی شامل این مطالب است: مراقبت و بهداشت و درمان فرزندان، ساختن چند خانه بزرگ و کوچک با مدیریت و طراحی مادر، تلاش مادر برای حفظ هویت ایرانی و زبان فارسی فرزندان، نقش مادر در علاقه‌مند کردن فرزندان به هنر، رابطه‌ی مادر با دوستان فرزندان، انتقال عاطفه و قوه‌ی عشق به فرزندان، حوادث مهم دوران زندگی مادر، مرگ برادر نویسنده و نحوه‌ی برخورد مادر با مرگ فرزندش، درباره‌ی نسل سوم (نوه‌های مادر) و ارتباط مادر با آن‌ها، هنرمندی‌ها و توانایی‌های مادر، مواجهه مادر با بیماری سرطان و نحوه‌ی پذیرش آن، فوت مادر، نقش و حضور پدر در زندگی، توانایی‌ها و تخصص‌های پدر و کارهای مهم او در دوران زندگی. در صفحات پایانی عکس‌هایی از پدر و مادر نویسنده در سنین مختلف چاپ شده است.

معرفی کتاب کودک و نوجوان

برای کودک پیش دبستان
لطفاً این کتاب را باز کن

نویسنده: جسی کلاوس مایر
تصویرگر: سوزی لی
مترجم: میترا جهرمی
ناشر: پرتقال

برای کودک در سال‌های نخست دبستان
سار کوچولو نمی‌تواند پرواز کند

نویسنده: جنیفر برن
تصویرگر: کیت بندیس
مترجم: محبوبه نجف‌خانی
ناشر: آفرینگان

برای کودک در سال‌های پایانی دبستان
پدرهایی که از کتابخانه امانت گرفتم

نویسنده: دنیس ولین
مترجم: فرزاد اکبرپور
ناشر: علمی فرهنگی

برای نوجوانان
مجموعه کتاب‌های آقای ماجیکا

نویسنده: هامفری کارپنتر
تصویرگر: فرانک راجرز
مترجمان: جمال اکرمی، مینا مانی قلم، پژمان واسعی،
محدثه شبیری، زهره ناطق
ناشر: محراب قلم